

IŠVADA
„DĖL KORUPCIJOS PASIREIŠKIMO TIKIMYBĖS NUSTATYMO VEIKLOS SRITYJE
„VIEŠŪJŲ PIRKIMŲ INICIJAVIMAS, ORGANIZAVIMAS, VYKDYMAS IR KONTROLĖ
PAKRUOJO RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJOJE“

2019-11-02

Pakruojis

Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos korupcijos prevencijos įstatymo 6 straipsnio 2, 3 dalimis, Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002 m. spalio 8 d. nutarimu Nr. 1601 „Dėl Korupcijos rizikos analizės atlikimo tvarkos aprašo patvirtinimo“ patvirtintos Korupcijos rizikos analizės atlikimo tvarkos aprašo 7 punktu, Pakruojo rajono savivaldybės administracijos direktoriaus 2018 m. lapkričio 8 d. įsakymu Nr. AV-764 „Dėl asmens, atsakingo už korupcijos prevenciją ir jos kontrolę“.

2019 metais korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymas atliktas šioje **veiklos srityje** – *viešųjų pirkimų inicijavimas, organizavimas, vykdymas ir kontrolė Pakruojo rajono savivaldybės administracijoje*.

Analizuotas laikotarpis – nustatant korupcijos pasireiškimo tikimybę vertinti duomenys nuo 2018 m. III ketvirčio pradžios iki 2019 m. II ketvirčio pabaigos.

Atlikta teisės aktų analizė atsižvelgiant į Lietuvos Respublikos korupcijos prevencijos įstatymo 6 straipsnio 3 dalies nustatytus kriterijus. Vertinant veiklos sritį naudojamas įstaigos veiklos sričių, kuriose egzistuoja didelė korupcijos pasireiškimo tikimybė, nustatymo klausimynas.

1. Kriterijus – „Padaryta korupcinio pobūdžio nusikalstama veika“.

Lietuvos Respublikos korupcijos prevencijos įstatymo 2 straipsnio dalis nustato, kad „korupcinio pobūdžio nusikalstamos veikos – kyšininkavimas, prekyba poveikiu, papirkimas, kitos nusikalstamos veikos, jeigu jos padarytos viešojo administravimo sektoriuje arba teikiant viešąsias paslaugas siekiant sau ar kitiems asmenims naudos: piktnaudžiavimas tarnybine padėtimi arba įgaliojimų viršijimas, piktnaudžiavimas oficialiais įgaliojimais, dokumentų ar matavimo priemonių suklastojimas, sukčiavimas, turto pasisavinimas ar iššvaistymas, tarnybos paslapties atskleidimas, komercinės paslapties atskleidimas, neteisingų duomenų apie pajamas, pelną ar turtą pateikimas, nusikalstamu būdu įgytų pinigų ar turto legalizavimas, kišimasis į valstybės tarnautojo ar viešojo administravimo funkcijas atliekančio asmens veiklą ar kitos nusikalstamos veikos, kai tokių veikų padarymu siekiama ar reikalaujama kyšio, papirkimo arba nuslėpti ar užmaskuoti kyšininkavimą ar papirkimą“.

Per analizuojamąjį laikotarpį Pakruojo rajono savivaldybės administracijoje nebuvo užfiksuota Lietuvos Respublikos korupcijos prevencijos įstatymo 2 straipsnio 2 dalyje nurodytų korupcinio pobūdžio nusikalstamų veikų, taip pat kitokių tapataus pobūdžio, tačiau mažiau pavojingų teisės pažeidimų, už kuriuos numatyta administracinė, tarnybinė (drausminė) ar kitokia teisinė atsakomybė, atvejų.

Veiklos sritis – *viešųjų pirkimų inicijavimas, organizavimas, vykdymas, ir kontrolė Pakruojo rajono savivaldybės administracijoje* – neatitinka aptariamo kriterijaus.

2. Kriterijus – „Pagrindinės funkcijos yra kontrolės ar priežiūros vykdymas“.

Pakruojo rajono savivaldybės administracija inicijuodama, organizuodama, vykdydama ir kontroliuodama viešuosius pirkimus vadovaujasi Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų įstatymu, Pakruojo rajono savivaldybės administracijos direktoriaus 2017 m. birželio 28 d. įsakymu Nr. 1S-97 „Dėl Mažos vertės pirkimų tvarkos aprašo patvirtinimo“ patvirtintomis Mažos vertės pirkimų tvarkos aprašu, Pakruojo rajono savivaldybės administracijos direktoriaus 2017 m. rugšėjo 5 d. įsakymu Nr. AV-634 „Dėl Pakruojo rajono savivaldybės administracijos viešųjų pirkimų organizavimo ir vidaus kontrolės tvarkos aprašo patvirtinimo“ patvirtintomis Pakruojo rajono

savivaldybės administracijos viešųjų pirkimų organizavimo ir vidaus kontrolės tvarkos aprašu, Pakruojo rajono savivaldybės administracijos 2017 m. rugpjūčio 29 d. įsakymu Nr. AV-622 „Dėl Viešųjų pirkimų komisijų, Pakruojo rajono savivaldybės administracijos atliekamiems viešiesiems pirkimams vykdyti, darbo reglamento patvirtinimo“ patvirtintu Viešųjų pirkimų komisijų, Pakruojo rajono savivaldybės administracijos atliekamiems viešiesiems pirkimams vykdyti, darbo reglamentu ir kitais teisės aktais.

Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų įstatymo (toliau –Viešųjų pirkimų įstatymas) nustato, kad perkančioji organizacija tai:

1) valstybės ar savivaldybės institucija;

2) viešasis ar privatusis juridinis asmuo, jeigu visa ar tam tikra jo veiklos dalis yra skirta specialiai nekomercinio ir nepramoninio pobūdžio viešiesiems interesams (kai subjektas vykdo veiklą įprastinėmis rinkos sąlygomis, siekia pelno ir pats prisiima savo veiklos nuostolius, laikoma, kad viešieji interesai, kuriems tenkinti jis įsteigtas arba kuriuos tenkinti jam nustatytas tikslas, yra pramoninio arba komercinio pobūdžio) tenkinti ir jei jis atitinka bent vieną iš šių sąlygų: a) jo veikla yra daugiau kaip 50 procentų finansuojama iš valstybės ar savivaldybių biudžetų arba kitų valstybės ar savivaldybių fondų lėšų, arba kitų šioje dalyje nustatytų viešųjų ar privačiųjų juridinių asmenų lėšų; b) yra kontroliuojamas (valdomas) valstybės ar savivaldybių institucijų arba kitų šioje dalyje nustatytų viešųjų ar privačiųjų juridinių asmenų;

c) turi administraciją, valdymo ar priežiūros organą, kurio daugiau kaip pusė narių yra skiriami valstybės ar savivaldybių institucijų arba kitų šioje dalyje nurodytų viešųjų ar privačiųjų juridinių asmenų;

3) šios dalies 1 ir (arba) 2 punktuose nurodytų viešųjų ar privačiųjų juridinių asmenų asociacija.

Analizuojamu atveju perkančioji organizacija – Pakruojo rajono savivaldybės administracija.

Viešųjų pirkimų įstatymo 19 straipsnio 1 dalis nustato, kad „perkančioji organizacija pirkimo (pirkimų) procedūroms atlikti privalo (mažos vertės pirkimų procedūroms, pagal preliminarią sutartį atliekamoms atnaujinto tiekėjų varžymosi procedūroms, dinaminės pirkimo sistemos pagrindu atliekamo kiekvieno konkretaus pirkimo procedūroms – gali) sudaryti viešojo pirkimo komisiją (toliau – Komisija), nustatyti jai užduotis ir suteikti visus įgaliojimus toms užduotims atlikti. Jeigu perkančioji organizacija atlikti pirkimų procedūras įgalioja kitą perkančiąją organizaciją, šiuos veiksmus atlieka įgaliotoji organizacija. Komisija dirba pagal ją sudariusios perkančiosios organizacijos patvirtintą darbo reglamentą, yra jai atskaitinga ir vykdo tik rašytines jos užduotis ir įpareigojimus“. Minėto straipsnio 2 dalis nustato, kad „komisija sudaroma ją sudarančios perkančiosios organizacijos vadovo įsakymu (potvarkiu) iš ne mažiau kaip 3 fizinių asmenų – Komisijos pirmininko ir bent 2 Komisijos narių (toliau kartu – Komisijos narys, Komisijos nariai). Šie Komisijos nariai gali būti ir ne Komisiją sudarančios perkančiosios organizacijos darbuotojai. Komisiją sudaranti perkančioji organizacija turi teisę pasikviesti ekspertų – dalyko žinovų konsultuoti klausimu, kuriam reikia specialių žinių ar vertinimo“.

Pakruojo rajono savivaldybės administracijos 2017 m. rugpjūčio 29 d. įsakymu Nr. AV-622 „Dėl Viešųjų pirkimų komisijų, Pakruojo rajono savivaldybės administracijos atliekamiems viešiesiems pirkimams vykdyti, darbo reglamento patvirtinimo“ patvirtintu Viešųjų pirkimų komisijų, Pakruojo rajono savivaldybės administracijos atliekamiems viešiesiems pirkimams vykdyti, darbo reglamento (toliau – Darbo reglamentas) 15 punktą nustato, kad „komisija yra atskaitinga Perkančiosios organizacijos direktoriui. Komisija veikia Perkančiosios organizacijos vardu pagal jai suteiktus įgaliojimus. Komisija vykdo tik raštiškas Perkančiosios organizacijos direktoriaus ar jo įgalioto asmens užduotis ir įpareigojimus“. Darbo reglamento 17.18 papunktis nustato, kad komisija „priima sprendimą dėl laimėjusio pasiūlymo ir nustato tikslų pirkimo sutarties sudarymo atidėjimo terminą“.

2017 m. birželio 28 d. įsakymu Nr. 1S-97 „Dėl Mažos vertės pirkimų tvarkos aprašo patvirtinimo“ patvirtintas Mažos vertės pirkimų tvarkos aprašas (toliau – Mažos vertės pirkimų

tvarkos aprašas) parengtas vadovaujantis Viešųjų pirkimų įstatymo nuostatomis. Perkančiosios organizacijos sąvoka atitinka Viešųjų pirkimų įstatymą. Mažos vertės pirkimų tvarkos apraše aiškiai išdėstyta Pirkimo procedūros seka. Seka aiškiai apibrėžia kiekvieną perkančiosios organizacijos veiksmą, kurį privalo perkančioji organizacija atlikti vykdydama tam tikrą pirkimą.

Darbo reglamento 17.22 papunktis nustato, kad komisija „organizuoja pirkimo sutarties pasirašymą“.

Mažos vertės pirkimų tvarkos aprašo 14 punktą nustato, kad „pirkimo procedūrą atlieka pirkimų organizatorius ar Komisija. Tuo pačiu metu atliekamoms kelioms pirkimo procedūroms gali būti paskirti keli pirkimų organizatoriai arba sudaromos kelios Komisijos. Atvejus, kada pirkimo procedūrą atlieka pirkimų organizatorius, o kada – Komisija, perkančioji organizacija nustato vidaus dokumentuose. Komisija dirba pagal ją sudariusios perkančiosios organizacijos patvirtintą darbo reglamentą. Pirkimų organizatorius ir Komisija yra atskaitingi perkančiajai organizacijai ir vykdo tik rašytines jos užduotis bei įpareigojimus“. Minėto tvarkos aprašo 21.3.9. papunktis nustato, kad „su tiekėju, kurio pasiūlymas nustatytas laimėjęs, sudaroma pirkimo ar preliminarioji sutartis“.

Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų įstatymo 86 straipsnio 1 dalis nustato, kad „dalyvis, kurio pasiūlymas nustatytas laimėjęs, sudaryti pirkimo sutarties ar preliminariosios sutarties kviečiamas raštu (išskyrus šio įstatymo nustatytus atvejus, kai pirkimo sutartis sudaroma žodžiu) ir jam nurodomas laikas, iki kada jis turi sudaryti pirkimo sutartį ar preliminarią sutartį“.

Pakruojo rajono savivaldybės administracijos viešųjų pirkimų organizavimo ir vidaus kontrolės tvarkos aprašo 5.11 papunktis nustato, kad „prevencinę pirkimų kontrolę atliekantis asmuo (toliau – Prevencinę kontrolę atliekantis asmuo) – Pakruojo rajono savivaldybės administracijos Strateginės plėtros ir statybos skyriaus Statybos ir viešųjų pirkimų poskyrio (toliau – Statybos ir viešųjų pirkimų poskyris) vedėjas arba jį pavaduojantis asmuo, vykdamas išankstinę pirkimo proceso procedūros stebėseną, patikrinimą ir suderinimą“. *Nustatyta, kad nėra apibrėžta, kad Statybos ir viešųjų pirkimų poskyrio vedėjas, atliekantis Pirkimo proceso procedūros stebėseną, patikrinimą ir suderinimą, negali būti pirkimo organizatoriumi. Tas patas asmuo gali atlikti visą pirkimo procedūrą, t. y. nuo pirkimo inicijavimo iki sutarties projekto rengimo ir viso proceso kontrolės.*

Minėto tvarkos aprašo 50.1 papunktis nustato, kad parengusi pirkimo sutartį, komisija arba pirkimo organizatorius „suderina ją su Pirkimo iniciatoriumi, buhalteriu, Teisės ir civilinės metrikacijos skyriaus vedėju arba jį pavaduojančiu asmeniu (toliau – teisininku) ir Prevencinę kontrolę atliekančiu asmeniu“.

Vertinant prevencinę kontrolę atliekančio asmens funkcijas, nustatyta, kad *nėra reglamentuota, kokių veiksmų privalo imtis prevencinę kontrolę atliekantis asmuo nustačius pažeidimus, nėra apibrėžti nuolatos atliekamos prevencinės kontrolės terminai.* Tvarkos aprašo 18.4 punktą nustato, kad prevencinę kontrolę atliekantis asmuo „atsižvelgdamas į rizikos veiksmų ir Perkančiosios organizacijos vykdomų Pirkimų rezultatus, gali prevenciniam patikrinimui pasirinkti rizikingiausius Pirkimus arba atskirus jų etapus prieš tai informavęs Komisiją arba Pirkimo organizatorių“. Minėtas punktą neįpareigoja prevencinę kontrolę atliekančio asmens atlikti minėtame punkte nustatytų veiksmų (gali ir nepasirinkti patikrinimui rizikingiausių pirkimų).

Pažymėtina, kad nėra galimybės nustatyti, ar atliekama viešųjų pirkimų prevencinė kontrolė yra pakankamai veiksminga, nes nėra pateikti prevencinę kontrolę atliekančio asmens prevencinės patikros rezultatai. Prevencinę kontrolę atliekantis asmuo Pirkimų rizikingumą atlieka nuolat (minėto tvarkos aprašo 64 punktą). Įvertinęs riziką, Prevencinę kontrolę atliekantis asmuo prevenciniam patikrinimui gali pasirinkti tiek visą Pirkimą, tiek atskirus jo etapus (66 punktą). Nėra nustatyta nuolat atliekamos analizės išvadų įforminimo (pateikimo) tvarka (išvadų įforminimo būdas).

Tvarkos aprašo 11 punktą nustato, kad „Statybos ir viešųjų pirkimų poskyris yra atsakingas už pirkimų organizavimą ir organizavimo priežiūrą, t. y. už organizavimo tvarkos nuo pirkimų planavimo iki pirkimų sutarties sudarymo, vidaus dokumentų, susijusių su pirkimais, kitų

Perkančiosios organizacijos dokumentų, privalomų skelbti Viešųjų pirkimų įstatyme nustatyta tvarka, parengimą ir paskelbimą“.

Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta ir į tai, kad Pakruojo rajono savivaldybės administracija savarankiškai priima svarbiausius sprendimus inicijuodama, organizuodama, vykdydama ir kontroliuodama viešuosius pirkimus darytina išvada, kad analizuojama veiklos sritis– *viešųjų pirkimų inicijavimas, organizavimas, vykdymas ir kontrolė Pakruojo rajono savivaldybės administracijoje* – atitinka aptariamą kriterijų „Pagrindinės funkcijos yra kontrolės ar priežiūros vykdymas“. Atlikus korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymą analizuojamoje srityje laikytina, kad yra aplinkybių, galinčių sudaryti prielaidas korupcijai.

3. Kriterijus – „Atskirų valstybės tarnautojų funkcijos, uždaviniai, darbo ir sprendimų priėmimo tvarka bei atsakomybė nėra išsamiai reglamentuoti“.

Viešųjų pirkimų inicijavimo, organizavimo, vykdymo ir kontrolės funkcijas įgyvendina Pakruojo rajono savivaldybės administracijos Strateginės plėtros ir statybos skyriaus Statybos ir viešųjų pirkimų poskyris. Minėtas poskyris savo veikloje vadovaujasi Pakruojo rajono savivaldybės tarybos 2018 m. balandžio 26 d. sprendimu Nr. T-98 „Dėl Pakruojo rajono savivaldybės administracijos veiklos nuostatų patvirtinimo“ patvirtintais Pakruojo rajono savivaldybės administracijos veiklos nuostatais, Pakruojo rajono savivaldybės administracijos direktoriaus 2013 m. balandžio 10 d. įsakymu Nr. PA-94 „Dėl Pakruojo rajono savivaldybės administracijos Strateginės plėtros ir statybos skyriaus nuostatų patvirtinimo“ patvirtintais Pakruojo rajono savivaldybės administracijos Strateginės plėtros ir statybos skyriaus nuostatais.

Pakruojo rajono savivaldybės administracijos 2015 m. vasario 20 d. įsakymu Nr. PA-68 patvirtintas Strateginės plėtros ir statybos skyriaus Statybos ir viešųjų pirkimų poskyrio vedėjo pareigybės aprašymas. Pakruojo rajono savivaldybės administracijos direktoriaus 2012 m. gruodžio 14 d. įsakymu Nr. PA-5 patvirtintas Strateginės plėtros ir statybos skyriaus Statybos ir viešųjų pirkimų poskyrio vyresniojo specialisto pareigybės aprašymas. Pakruojo rajono savivaldybės administracijos direktoriaus 2015 m. kovo 17 d. įsakymu Nr. AP-109 patvirtintas Strateginės plėtros ir statybos skyriaus Statybos ir viešųjų pirkimų poskyrio vyriausiojo specialisto pareigybės aprašymas. Su pareigybės aprašymais valstybės tarnautojai supažindinti pasirašytinai.

Atkreiptinas dėmesys, kad 2015 m. 2019 metais korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymas atliktas toje pačioje veiklos srityje – viešųjų pirkimų inicijavimas, organizavimas, vykdymas ir kontrolė Pakruojo rajono savivaldybės administracijoje. Nustatyta, kad aptariant antrą kriterijų „Pagrindinės funkcijos yra kontrolės ar priežiūros vykdymas“, nėra nustatyta, kad Statybos ir viešųjų pirkimų poskyrio vedėjas, atliekantis Pirkimo proceso procedūros stebėseną, patikrinimą ir suderinimą, negali būti pirkimo organizatoriumi; taip pat pažymėtina, kad tas pats Pakruojo rajono savivaldybės administracijos skyrius atlieka visas su viešojo pirkimo procedūromis susijusias funkcijas, kurios nėra išskirtos subjektų, inicijuojančių, organizuojančių ir vykdančių viešuosius pirkimus, nuo viešųjų pirkimų kontrolę atliekančių subjektų funkcijos; nėra nustatyta, kad pirkimo iniciatorius, būdamas pirkimo organizatoriumi, negali vykdyti viešojo pirkimo. Tokiu atveju pirkimo iniciatoriui suteikiama teisė ne tik pateikti reikalingų pirkti prekių, paslaugų ar darbų poreikį konkrečiam pirkimui, organizuoti reikalingų pirkti prekių, paslaugų ar darbų pirkimą, bet ir vykdyti tiekėjo įsipareigojimų vykdymo, pristatymo (atlikimo, teikimo) terminų laikymąsi, taip pat prekių, paslaugų ir darbų atitikties Pirkimo sutartyse numatytiems kokybiniais ir kitiems reikalavimams stebėseną.

Pažymėtina, kad nėra nustatyta individuali atsakomybė vidaus dokumentuose už priimtus sprendimus vykdant viešuosius pirkimus. Viešųjų pirkimų komisijų, sudarytų Pakruojo rajono savivaldybės administracijos atliekamiems viešiesiems pirkimams vykdyti, darbo reglamento 15 punkte nustatyta, kad „Komisija yra atskaitinga Perkančiosios organizacijos direktoriui <...>“. Tvarkos aprašo 29 punktą nustato, kad „už Perkančiosios organizacijos atliekamus pirkimus atsako Perkančiosios organizacijos direktorius“.

Viešųjų pirkimų įstatymo 100 straipsnis nustato, kad „už perkančiosios organizacijos atliekamus viešuosius pirkimus atsako perkančiosios organizacijos vadovas“, „komisijos nariai, ekspertai, stebėtojai, už sutarties vykdymą atsakingi asmenys ir kiti asmenys už savo veiką atsako pagal Lietuvos Respublikos įstatymus“.

Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų įstatymo 95 straipsnio 2 dalis nustato, kad Viešųjų pirkimų tarnyba turi teisę: „<...> 2) gauti iš perkančiosios organizacijos ar kitų asmenų su pirkimu, įskaitant pirkimo sutarties vykdymą, susijusią informaciją ir dokumentus, reikalingus Viešųjų pirkimų tarnybos funkcijoms atlikti, <...>; 3) gauti perkančiosios organizacijos, Komisijos ar jos narių, pirkimo procedūrose dalyvaujančių ekspertų, kitų asmenų su pirkimu, įskaitant pirkimo sutarties vykdymą, susijusių veiksmų ir sprendimų paaiškinimus; 4) pateikti pirkimo dokumentus ir tiekėjų pasiūlymus papildomai ekspertizei; 5) įtarusi Viešųjų pirkimų įstatymo ir su jo įgyvendinimu susijusių teisės aktų pažeidimus ir vadovaudamasi teisingumo ir protingumo kriterijais, įpareigoti perkančiąją organizaciją sustabdyti pirkimo procedūras iki perkančiosios organizacijos pateiktų dokumentų ir sprendimų įvertinimo, o nustačiusi šiuos pažeidimus, – įpareigoti perkančiąją organizaciją nutraukti pirkimo procedūras, pakeisti ar panaikinti neteisėtus sprendimus ar veiksmus; 6) šiame įstatyme nustatytais atvejais duoti sutikimą perkančiajai organizacijai atlikti pirkimą neskelbiamų derybų būdu; 7) traukti administracinėn atsakomybėn šį įstatymą pažeidusius ir Viešųjų pirkimų tarnybos reikalavimų ar sprendimų nevykdančius asmenis; 8) nustačiusi šio įstatymo pažeidimus ar galimus Konkurencijos įstatymo pažeidimus, korupcijos apraiškas ar dokumentų klastojimą, medžiagą tolesniam tyrimui perduoti teisėsaugos institucijoms ar kitoms valstybės institucijoms nagrinėti pagal kompetenciją; 9) nustačiusi šio įstatymo ir su jo įgyvendinimu susijusių teisės aktų pažeidimus, gindama viešąjį interesą, kreiptis į teismą dėl pirkimo sutarties ar preliminariosios sutarties pripažinimo negaliojančia ir (arba) alternatyvių sankcijų taikymo; 10) gavusi kitų valstybių narių institucijų, perkančiųjų organizacijų ar tiekėjų paklausimą dėl šio įstatymo 37, 38, 39, 46, 47, 48, 50, 51 ir 57 straipsnių nuostatų taikymo, persiųsti jį Lietuvos valstybės institucijoms, įstaigoms ar viešiesiems juridiniams asmenims, kurie pagal kompetenciją turi suteikti reikiamą informaciją; 11) patvirtinti konkrečių prekių, paslaugų ar darbų techninėms specifikacijoms taikomus reikalavimus; 12) grąžinti perkančiajai organizacijai šio įstatymo reikalavimų neatitinkančius skelbimus Viešųjų pirkimų tarnybos nustatyta tvarka“.

Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, ir į tai, kad nėra išskirtos subjektų, inicijuojančių, organizuojančių ir vykdančių viešuosius pirkimus, funkcijos nuo viešųjų pirkimų kontrolę atliekančių subjektų funkcijų bei nėra nustatyta, kad pirkimo iniciatorius, būdamas pirkimo organizatoriumi, negali vykdyti viešojo pirkimo, darytina išvada, kad veiklos sritis – *viešųjų pirkimų inicijavimas, organizavimas, vykdymas ir kontrolė Pakruojo rajono savivaldybės administracijoje* – atitinka aptariamą kriterijų „Atskirų valstybės tarnautojų funkcijos, uždaviniai, darbo ir sprendimų priėmimo tvarka bei atsakomybė nėra išsamiai reglamentuoti“. Atlikus korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymą analizuojamoje srityje laikytina, kad yra aplinkybių, galinčių sudaryti prielaidas korupcijai.

4. Kriterijus – „Veikla yra susijusi su leidimų, nuolaidų, lengvatų ir kitokių papildomų teisių suteikimu ar apribojimu“.

Analizuojama veiklos sritis – *viešųjų pirkimų inicijavimas, organizavimas, vykdymas ir kontrolė Pakruojo rajono savivaldybės administracijoje* – nėra susijusi su leidimų, nuolaidų, lengvatų ir kitokių papildomų teisių suteikimu ar apribojimu.

Atsižvelgiant į tai kas išdėstyta, darytina išvada, kad veiklos sritis – *viešųjų pirkimų inicijavimas, organizavimas, vykdymas ir kontrolė Pakruojo rajono savivaldybės administracijoje* – neatitinka aptiamo kriterijaus „Veikla yra susijusi su leidimų, nuolaidų, lengvatų ir kitokių papildomų teisių suteikimu ar apribojimu“.

5. Kriterijus – „Daugiausia priima sprendimus, kuriems nereikia kitos valstybės ar savivaldybės ar savivaldybės įstaigos patvirtinimo“.

Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta prie 2 kriterijaus – „Pagrindinės funkcijos yra kontrolės ar priežiūros vykdymas“, darytina išvada, kad Pakruojo rajono savivaldybės administracija priima svarbiausius sprendimus inicijuojant, organizuojant, vykdant viešuosius pirkimus, nustatyta, kad veiklos sritis – *viešųjų pirkimų inicijavimas, organizavimas, vykdymas ir kontrolė Pakruojo rajono savivaldybės administracijoje* – atitinka aptariamą kriterijų „Daugiausia priima sprendimus, kuriems nereikia kitos valstybės ar savivaldybės ar savivaldybės įstaigos patvirtinimo“. Atlikus korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymą analizuojamoje srityje laikytina, kad yra aplinkybių, galinčių sudaryti prielaidas korupcijai.

6. Kriterijus – „Naudojama valstybės ar tarnybos paslaptį sudaranti informacija“.

Lietuvos Respublikos valstybės ir tarnybos paslaptį įstatymas nustato, kad „valstybės paslaptis – šio Įstatymo nustatyta tvarka įslaptinta politinė, karinė, žvalgybos, teisėsaugos, mokslo, technikos ir kita informacija, kurios praradimas arba neteisėtas atskleidimas gali sukelti grėsmę Lietuvos Respublikos suverenitetui, teritorijos vientisumui, gynybinei galiai, padaryti žalos valstybės interesams, sukelti pavojų žmogaus gyvybei. Valstybės paslaptį kategorijų sąrašą nustato šis Įstatymas“. „Tarnybos paslaptis – šio Įstatymo nustatyta tvarka įslaptinta politinė, karinė, žvalgybos, ekonominė, teisėsaugos, švietimo, mokslo, technikos ir kita informacija, kurios praradimas arba neteisėtas atskleidimas gali pakenkti valstybės ar jos institucijų interesams arba sudaryti prielaidas neteisėtam valstybės paslaptį sudarančios informacijos atskleidimui, sukelti pavojų žmogaus sveikatai. Tarnybos paslaptį kategorijų sąrašą nustato šis Įstatymas“.

Atsižvelgiant į tai, veiklos sritis – *viešųjų pirkimų inicijavimas, organizavimas, vykdymas ir kontrolė Pakruojo rajono savivaldybės administracijoje* – neatitinka aptiamo kriterijaus „Naudojama valstybės ar tarnybos paslaptį sudaranti informacija“.

7. Kriterijus – „Anksčiau atlikus korupcijos rizikos analizę, buvo nustatyta veiklos trūkumų“.

Veiklos srityje – *viešųjų pirkimų inicijavimas, organizavimas, vykdymas ir kontrolė Pakruojo rajono savivaldybės administracijoje* – anksčiau nebuvo atlikta korupcijos rizikos analizė ir nenustatyti veiklos trūkumai. 2015 m. korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymas atliktas šioje veiklos srityje. Buvo pateiktos šios išvados ir siūlymai:

1. Veiklos sritis – *viešųjų pirkimų inicijavimas, organizavimas, vykdymas ir kontrolė Pakruojo rajono savivaldybės administracijoje* – atitinka Lietuvos Respublikos korupcijos prevencijos įstatymo 6 straipsnio 3 dalies 2, 3 ir 5 punktuose nustatytus kriterijus: „Pagrindinės funkcijos yra kontrolės ar priežiūros vykdymas“, „Atskirų valstybės tarnautojų funkcijos, uždaviniai, darbo ir sprendimų priėmimo tvarka bei atsakomybė nėra išsamiai reglamentuoti“, „Daugiausia priima sprendimus, kuriems nereikia kitos valstybės ar savivaldybės ar savivaldybės įstaigos patvirtinimo“. Darytina išvada, kad yra aplinkybių, galinčių sudaryti prielaidas korupcijai.

2. Viešųjų pirkimų inicijavimas, organizavimas, vykdymas ir kontrolė yra reglamentuojamas Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų įstatymu, Pakruojo rajono savivaldybės administracijos direktoriaus 2014 m. gruodžio 30 d. įsakymu Nr. AV-1140 „Dėl Pakruojo rajono savivaldybės administracijos supaprastintų viešųjų pirkimų taisyklių patvirtinimo“ patvirtintomis Pakruojo rajono savivaldybės administracijos supaprastintų viešųjų pirkimų taisyklėmis, Pakruojo rajono savivaldybės administracijos direktoriaus 2014 m. liepos 22 d. įsakymu Nr. AV-635 „Dėl viešųjų pirkimų komisijų, sudarytų Pakruojo rajono savivaldybės administracijos atliekamiems viešiesiems pirkimams vykdyti, darbo reglamento patvirtinimo“ patvirtintomis Viešųjų pirkimų komisijų, sudarytų Pakruojo rajono savivaldybės administracijos atliekamiems viešiesiems pirkimams vykdyti, darbo reglamentu, Pakruojo rajono savivaldybės administracijos direktoriaus 2015 m. birželio 17 d. įsakymu Nr. 492 „Dėl Pakruojo rajono savivaldybės administracijos viešųjų pirkimų organizavimo ir vidaus kontrolės tvarkos aprašo patvirtinimo“ patvirtintu Pakruojo rajono savivaldybės administracijos viešųjų pirkimų organizavimo ir vidaus kontrolės tvarkos aprašu.

3. Atsižvelgiant į tai, kad Tvarcos aprašo 4.9 punkte nurodyta, kad pirkimo proceso procedūros stebėseną, patikrinimą ir suderinimą vykdo Pakruojo rajono savivaldybės administracijos Strateginės plėtros ir statybos skyriaus Statybos ir viešųjų pirkimų poskyrio vedėjas ar jį pavaduojantis asmuo – prevencinę pirkimų kontrolę atliekantis asmuo, ir į tai, kad 8 punktas nurodo, kad Pakruojo rajono savivaldybės administracijos Strateginės plėtros ir statybos skyriaus Statybos ir viešųjų pirkimų poskyris yra atsakingas už pirkimų organizavimą ir organizavimo priežiūrą, ir siekiant išvengti neskaidrios veiklos organizuojant viešuosius pirkimus Pakruojo rajono savivaldybės administracijoje, piktnaudžiavimo tarnybine padėtimi, siūloma taisyti Tvarcos aprašą nurodant jame, kad „Statybos ir viešųjų pirkimų poskyrio vedėjas, atliekantis Pirkimo proceso procedūros stebėseną, patikrinimą ir suderinimą, negali būti pirkimo organizatoriumi, t. y. vykdyti organizavimo ir kontrolės funkcijų.“

4. Atsižvelgiant į tai, kad nėra :

- reglamentuota, kokių veiksmų privalo imtis prevencinę kontrolę atliekantis asmuo nustačius pažeidimus;
- įpareigojimo prevencinę kontrolę atliekančiam asmeniui atlikti Tvarcos aprašo 14.5 punkte nustatytų veiksmų, t. y. gali ir nepasirinkti patikrinimui rizikingiausių pirkimų. (Tvarcos aprašo 14.5 punktas nustato, kad prevencinę kontrolę atliekantis asmuo, „atsižvelgdamas į rizikos veiksnių ir Perkančiosios organizacijos vykdomų Pirkimų rezultatus, gali prevenciniam patikrinimui pasirinkti rizikingiausius Pirkimus arba atskirus jų etapus prieš tai informavęs Komisiją arba Pirkimo organizatorių“);
- apibrėžta atliekamos analizės išvadų įforminimo (pateikimo) tvarka, būdas (forma), siūloma peržiūrėti Tvarcos aprašo nuostatas ir atlikti reikiamus nuostatų patikslinimus, papildymus.

5. Pakruojo rajono savivaldybės administracijos teisės aktuose, kurie reglamentuoja viešųjų pirkimų organizavimo tvarką, nėra nustatyta, kad pirkimo iniciatorius, būdamas pirkimo organizatoriumi, negali vykdyti viešojo pirkimo. Tokiu atveju pirkimo iniciatoriui suteikiama teisė ne tik pateikti reikalingų pirkti prekių, paslaugų ar darbų poreikį konkrečiam pirkimui, organizuoti reikalingų pirkti prekių, paslaugų ar darbų pirkimą, sutarties projekto rengimą, bet ir vykdyti tiekėjo įsipareigojimų vykdymo, pristatymo (atlikimo, teikimo) terminų laikymąsi, taip pat prekių, paslaugų ir darbų atitikties Pirkimo sutartyse numatytiems kokybiniais ir kitiems reikalavimams stebėseną. Atsižvelgiant į tai siūloma peržiūrėti Pakruojo rajono savivaldybės administracijos teisės aktus ir atskirti minėtas funkcijas.

6. Atsižvelgiant į tai, kad Pakruojo rajono savivaldybės administracijos darbuotojai, kurie yra viešojo pirkimo komisijos nariai, nėra pasirašytinai supažindinti su Pakruojo rajono savivaldybės administracijos teisės aktais, kurie reglamentuoja viešųjų pirkimų inicijavimą, organizavimą, vykdymą ir kontrolę, siūloma tai atlikti.

7. Atsižvelgiant į tai, kad Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų įstatymo 16 straipsnio 6 dalis nustato, kad „Komisijos narys ir ekspertas už savo veiką atsako pagal Lietuvos Respublikos įstatymus“ ir į tai, kad Pakruojo rajono savivaldybės administracijos teisės aktuose, kurie reglamentuoja viešųjų pirkimų inicijavimą, organizavimą, vykdymą ir kontrolę, nėra nustatyta individuali atsakomybė už priimtus sprendimus vykdant viešuosius pirkimus, siūloma suderinti Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų įstatymo nuostatas dėl komisijos narių atsakomybės su Pakruojo rajono savivaldybės administracijos teisės aktais, reglamentuojančiais minėtą atsakomybę.

8. Darbo reglamento 7 punktas nustato, kad „Komisijos nariai ir Perkančiosios organizacijos pakviesti ekspertai privalo susipažinti su Etiško elgesio viešuosiuose pirkimuose mokomąja priemone, patvirtinta Viešųjų pirkimų tarnybos prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės <...> direktoriaus 2010 m. rugsėjo 7 d. įsakymu Nr. 1S-135“. Nėra nustatyta, koku būdu komisijos nariai ir perkančiosios organizacijos pakviesti ekspertai privalo susipažinti su minėta mokomąja priemone. Siūloma įgyvendinti Darbo reglamento 7 punktą ir pasirašytinai supažindinti komisijos narius ir perkančiosios organizacijos pakviestus ekspertus su Etiško elgesio viešuosiuose pirkimuose mokomąja priemone.

Atsižvelgiant į tai kas išdėstyta, nustatyta, kad veiklos sritis – *viešųjų pirkimų inicijavimas, organizavimas, vykdymas ir kontrolė Pakruojo rajono savivaldybės administracijoje* – neatitinka aptariamo kriterijaus „Anksčiau atlikus korupcijos rizikos analizę, buvo nustatyta veiklos trūkumų“.

Išvados ir siūlymai

1. Veiklos sritis – *viešųjų pirkimų inicijavimas, organizavimas, vykdymas ir kontrolė Pakruojo rajono savivaldybės administracijoje* – atitinka Lietuvos Respublikos korupcijos prevencijos įstatymo 6 straipsnio 2 dalies 2, 3 ir 5 punktuose nustatytus kriterijus: „Pagrindinės funkcijos yra kontrolės ar priežiūros vykdymas“, „Atskirų valstybės tarnautojų funkcijos, uždaviniai, darbo ir sprendimų priėmimo tvarka bei atsakomybė nėra išsamiai reglamentuoti“, „Daugiausia priima sprendimus, kuriems nereikia kitos valstybės ar savivaldybės ar savivaldybės įstaigos patvirtinimo“. Darytina išvada, kad yra aplinkybių, galinčių sudaryti prielaidas korupcijai.

2. Viešųjų pirkimų inicijavimas, organizavimas, vykdymas ir kontrolė yra reglamentuojamas Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų įstatymu, Pakruojo rajono savivaldybės administracijos direktoriaus 2017 m. birželio 28 d. įsakymu Nr. 1S-97 „Dėl Mažos vertės pirkimų tvarkos aprašo patvirtinimo“ patvirtintomis Mažos vertės pirkimų tvarkos aprašu, Pakruojo rajono savivaldybės administracijos direktoriaus 2017 m. rugsėjo 5 d. įsakymu Nr. AV-634 „Dėl Pakruojo rajono savivaldybės administracijos viešųjų pirkimų organizavimo ir vidaus kontrolės tvarkos aprašo patvirtinimo“ patvirtintomis Pakruojo rajono savivaldybės administracijos viešųjų pirkimų organizavimo ir vidaus kontrolės tvarkos aprašu, Pakruojo rajono savivaldybės administracijos 2017 m. rugpjūčio 29 d. įsakymu Nr. AV-622 „Dėl Viešųjų pirkimų komisijų, Pakruojo rajono savivaldybės administracijos atliekamiems viešiesiems pirkimams vykdyti, darbo reglamento patvirtinimo“ patvirtintu Viešųjų pirkimų komisijų, Pakruojo rajono savivaldybės administracijos atliekamiems viešiesiems pirkimams vykdyti, darbo reglamentu ir kitais teisės aktais.

3. Nustatyta, kad nėra apibrėžta, kad Statybos ir viešųjų pirkimų poskyrio vedėjas, atliekantis Pirkimo proceso procedūros stebėseną, patikrinimą ir suderinimą, negali būti pirkimo organizatoriumi, organizuoti reikalingų pirkti prekių, paslaugų ar darbų pirkimą, sutarties projekto rengimą, atlikti prevencinę kontrolę. Tas patas asmuo gali atlikti visą pirkimo procedūrą, t. y. nuo pirkimo inicijavimo iki sutarties projekto rengimo ir viso proceso kontrolės. Siūloma pakeisti tokį reglamentavimą.

4. Vertinant prevencinę kontrolę atliekančio asmens funkcijas, nustatyta, kad nėra reglamentuota, kokių veiksmų privalo imtis prevencinę kontrolę atliekantis asmuo nustačius pažeidimus, nėra apibrėžti nuolatos atliekamos prevencinės kontrolės terminai. Siūloma aiškiai nustatyti prevencinę kontrolę atliekančio asmens veiksmus ir atliekamas procedūras nustačius pažeidimus.

5. Viešųjų pirkimų inicijavimo, organizavimo, vykdymo ir kontrolės funkcijas įgyvendina Pakruojo rajono savivaldybės administracijos Strateginės plėtros ir statybos skyriaus Statybos ir viešųjų pirkimų poskyris. Minėto poskyrio veikla yra aiškiai apibrėžta, reglamentuota.

Jovita Kirdeikienė, tel. (8 421) 69 087, el. p. jovita.kirdeikiene@pakruojis.lt